

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie december 2016

Nieuws van de Stichting

- **Eumedion verwelkomt Aberdeen Asset Management als nieuwe deelnemer**

Het Algemeen bestuur van Eumedion heeft tijdens zijn vergadering van 15 december jl. Aberdeen Asset Management toegelaten als gewone deelnemer van Eumedion. De Britse vermogensbeheerder heeft een belegd vermogen van ongeveer € 360 miljard onder beheer. Aberdeen Asset Management heeft ook een kantoor in Amsterdam.

- **Alle Eumedion-deelnemers rapporteren over best practices betrokken aandeelhouderschap**

Alle deelnemers van Eumedion rapporteren op hun website, via een apart statement, in het jaarverslag of in het verslag omtrent verantwoord beleggen over betrokken aandeelhouderschap, activiteiten ten aanzien van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) en de integratie van aspecten op het terrein van milieu en sociale factoren in het stem- en beleggingsbeleid. De Eumedion best practices worden dus breed nageleefd door de deelnemers. Dit blijkt uit het op 19 december jl. gepubliceerde monitoring rapport over de toepassing van de in 2011 geformuleerde Eumedion best practices voor betrokken aandeelhouderschap. De best practices zijn op 1 januari 2012 in werking getreden en gelden voor alle institutionele beleggers die bij Eumedion zijn aangesloten. De Eumedion-deelnemers worden geacht jaarlijks over de implementatie te rapporteren. Uit het 2016-monitoring rapport blijkt dat alle deelnemers dat ook daadwerkelijk doen. Gemiddeld ligt het implementatieniveau van de 10 best

practices op 9,0 (in 2015 8,5). Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat in sommige gevallen de monitoringresultaten zijn gebaseerd op oudere documenten of op gedateerde webpagina's. In het monitoring rapport kondigt Eumedion aan de best practices in 2017 te zullen herzien nu de Europese instituties een akkoord hebben bereikt over de tekst van de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten. Deze richtlijn bevat een groot aantal nieuwe transparantieplichtingen voor institutionele beleggers. Het gehele monitoring rapport kan worden gedownload via: <http://bit.ly/2hi6mZc>. Eumedion-deelnemers die hun individuele 'scores' afgezet tegen die van het 'Eumedion-gemiddelde' willen ontvangen, kunnen dit kenbaar maken via info@eumedion.nl.

- **Eumedion publiceert geactualiseerde versie van haar Handboek Corporate Governance**

Eumedion heeft op 19 december jl. een geactualiseerde versie van haar Handboek Corporate Governance gepubliceerd. Het handboek biedt de bij Eumedion aangesloten institutionele beleggers een leidraad voor het participeren in en stemmen op de AVA's van de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Ook bevat het handboek een overzicht van alle rechten en verantwoordelijkheden van institutionele beleggers als aandeelhouders van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. De vierde versie van het handboek geldt vanaf 1 januari 2017 en vervangt de versie die in 2013 werd gepubliceerd. De publicatie van een nieuwe versie werd noodzakelijk geacht i.v.m. de inwerkingtreding van nieuwe en wet- en regelgeving in de afgelopen jaren en diverse actualiseringen van bestaande Eumedion-aanbevelingen, zoals die ten aanzien van de

vormgeving van en verslaggeving over het beloningsbeleid en ten aanzien van de machtiging tot het uitgeven van nieuwe aandelen. De geactualiseerde versie van het handboek is te downloaden via:

<http://bit.ly/2gSbX7a>.

- **Eumedion Beleidsplan 2017 vastgesteld**

De Eumedion Vergadering van Deelnemers heeft op 15 december jl. het Eumedion beleidsplan 2017 vastgesteld. Het beleidsplan geeft een overzicht van de vele activiteiten en werkzaamheden van Eumedion in het komende jaar. Belangrijke aandachtspunten voor 2017 zijn: i) de navolging van de Speerpuntenbrief 2017 door de beursgenoteerde ondernemingen; ii) het betrekken van de Eumedion position paper betreffende de positie van minderheidsaandeelhouders in ondernemingen met een controlerend aandeelhouder bij het implementatietraject van de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten en iii) de aanpassing van de Eumedion Best Practices voor Betrokken Aandeelhouderschap. Het beleidsplan kan worden gedownload via:

<http://bit.ly/2hfFZam>.

- **Eumedion steunt wetsvoorstel tot invoering van een collectieve schadevergoedingsactie**

Eumedion steunt het wetsvoorstel tot invoering van een collectieve schadevergoedingsactie, maar heeft wel enkele zorgpunten. Dit schrijft Eumedion in haar op 8 december jl. naar de Tweede Kamer verzonden commentaar op het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel voorziet erin dat representatieve belangenorganisaties voortaan een schadevergoeding in geld kunnen vorderen voor hun achterban. Eumedion is geen voorstander van een wildgroei aan claimstichtingen en verwelkomt dat er strenge eisen worden gesteld aan deze belangenorganisaties, zoals eisen op het gebied van governance en financiering. Wel vindt Eumedion dat ook pensioenfondsen en (grote) beleggingsinstellingen rechtstreeks toegang zouden moeten krijgen tot de collectieve schadevergoedingsactie. Deze partijen treden immers bij uitstek voor een collectief op. Daarnaast vindt Eumedion dat beleggers

niet alleen aan het begin van de procedure een zogenoemde opt-out mogelijkheid zouden moeten hebben, maar ook indien er tijdens de procedure een schikking wordt gesloten. Het wetsvoorstel biedt de rechter de mogelijkheid om toe te staan dat voor bepaalde belangenorganisaties 'lichtere' ontvankelijkheidseisen gelden. Eumedion meent dat er tijdens de parlementaire behandeling duidelijkheid moet komen over de voorwaarden waaronder de rechter dit mag toestaan. Het gehele commentaar is te downloaden via: <http://bit.ly/2ij7onR>.

- **Eumedion steunt voorgestelde wijzigingen in Duitse corporate governance code**

Eumedion verwelkomt in het algemeen de voorgestelde wijzigingen van de Duitse Corporate Governance Code. Eumedion is met name voorstander van een directe dialoog tussen de voorzitter van de raad van commissarissen (RvC) en beleggers omdat dit kan bijdragen aan de effectiviteit van het interne toezicht. Dat is een van de hoofdpunten uit het op 15 december jl. ingezonden commentaar van Eumedion op de publieke consultatie over de voorgestelde wijzigingen van de Duitse Corporate Governance Code. In november 2016 is de Duitse Corporate Governance Commissie een publieke consultatie gestart om input te verzamelen over de voorgestelde wijzigingen van de Duitse Corporate Governance Code. Eumedion verwelkomt in het bijzonder de aanbeveling dat de president-commissaris bereid zou moeten zijn om (onder passende omstandigheden) met beleggers in dialoog te gaan over onderwerpen die relevant zijn voor de RvC. Directe communicatie tussen de president-commissaris en beleggers is belangrijk en kan bijdragen aan de effectiviteit van het toezicht door de RvC. Eumedion is het met de Duitse Corporate Governance Commissie eens dat de RvC-voorzitter wel enige discretie zou moeten hebben met wie en wanneer hij of zij een dialoog zou willen voeren. De beslissing om al dan niet een dialoog te voeren zal afhangen van een veelheid aan factoren, zoals de aard van de zorgen of problemen. Het gehele commentaar is te downloaden via:

<http://bit.ly/2hzf2er>.

Uit het bestuur

- Tijdens de vergadering van het Algemeen bestuur van 15 december jl. werden o.a. het beleidsplan en de begroting 2017 goedgekeurd. Tevens werd de nieuwe versie van het Eumedion Handboek Corporate Governance vastgesteld, alsmede het 2016-monitoring rapport betreffende de toepassing van de Eumedion Best Practices Betrokken Aandeelhouderschap. Aberdeen Asset Management werd toegelaten als nieuwe Eumedion-deelnemer.

Activiteiten Commissies

- De **Juridische Commissie** vergaderde op 1 december jl. o.a. over het wetsvoorstel tot invoering van een collectieve schadevergoedingsactie en het voorstel voor de nieuwe Corporate Governance Principles van het International Corporate Governance Network (ICGN).
- De **Onderzoekscommissie** besprak in haar vergadering van 21 december jl. o.a. de stand van zaken inzake het onderzoek naar de vermeende kortetermijngeneigdheid bij bestuurders en aandeelhouders, de evaluatie van het Eumedion-symposium 2016 en een onderzoeksvoorstel naar het uitsluitingsbeleid van institutionele beleggers.
- De **PR Commissie** besprak in haar vergadering van 22 december jl. o.a. het beleidsplan 2017, de evaluatie van het Eumedion-symposium 2017 en mogelijke 'mediamomenten' in de komende maanden.

Komende activiteiten

- *7 februari 2017, vanaf 15.00 uur in Theater Diligentia Den Haag, Eumedion-VEB-seminar over de toekomst van de AVA.* Tijdens dit seminar geven o.a. Peter Wakkie (president-commissaris van Wolters Kluwer en TomTom), Karlijn van Lierop (MN) en Errol Keyner (VEB) hun visie op het functioneren en de toekomst van de AVA. Het seminar wordt gehouden ter gelegenheid van de presentatie van het boek 'De algemene vergadering van Nederlandse beursvennootschappen'

dat in Wolters Kluwer Serie Recht en Praktijk verschijnt en waaraan Eumedion-medewerkers Riens Abma en Diana van Kleef hebben meegeschreven. Aanmelding is mogelijk via info@eumedion.nl.

Nieuws uit Den Haag

• **Minister Van der Steur overweegt toestaan van uitgifte van stem- en winstrechtloze aandelen**

Minister Van der Steur (Veiligheid en Justitie) overweegt het toestaan van de uitgifte van stem- en winstrechtloze aandelen door beursgenoteerde ondernemingen. Nu is dat in Nederland nog verboden. Ook overweegt hij een verkorting van de termijn voor het bijeenroepen van een AVA. Nu bedraagt deze termijn voor beursgenoteerde ondernemingen nog 42 dagen. Dit blijkt uit de voortgangsnota over de modernisering van het ondernemingsrecht, die de minister op 9 december jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In de nota kondigt de minister een "heroriëntatie" aan inzake de verhoudingen tussen aandeelhouders, bestuurders en commissarissen. Deze heroriëntatie zal plaatsvinden ter gelegenheid van de implementatie van de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten (zie onder 'Nieuws uit Brussel'). Daarbij zullen ook de voorstellen uit het Eumedion position paper over de positie van minderheidsaandeelhouders worden betrokken en eventueel de hiervoor genoemde voorstellen ter "modernisering" van het NV-recht. Daaronder valt ook een discussie over een mogelijke wijziging van de rechten van certificaathouders en het mogen beleggen van een AVA buiten Nederland. De minister kondigt ook aan de positie van minderheidsaandeelhouders na gestanddoening van een overnamebod onder de loep te zullen nemen. Zo overweegt hij enerzijds om de drempel voor uitstoting van minderheidsaandeelhouders te verlagen en anderzijds de eisen aan de besluitvorming van bepaalde transacties binnen een jaar na gestanddoening van een overnamebod te verhogen. "Bezien kan worden of op deze wijze de in de praktijk en de jurisprudentie ontstane zorgvuldigheidsplichten voor bieders c.q. grootaandeelhouders na gestanddoening van een openbaar bod nader in de wet kan

(sic) worden geconcretiseerd”, aldus de minister. De minister kondigt aan op korte termijn met een conceptwetsvoorstel te komen om de zogenoemde afroomregeling te schrappen. De minister wil de wettelijke ‘afoming’ van de optie- en aandelenwinsten van een bestuurder als gevolg van een openbaar bod of fusie vervangen door een “aanvullende bevoegdheid” voor de RvC inzake de aanpassing van de beloning van bestuurders in het kader van belangrijke besluiten, zoals overnames. Het conceptwetsvoorstel zal in het eerste kwartaal van 2017 worden gepubliceerd.

- **Meer aandacht voor lange termijn waardecreatie en cultuur in herziene Code**

Beursgenoteerde ondernemingen worden voortaan geacht in het bestuursverslag een toelichting te geven op hun visie op lange termijn waardecreatie en op de strategie ter realisatie daarvan en toe te lichten op welke wijze in het boekjaar daaraan is bijgedragen. Ook moet in het bestuursverslag de “waarden” van de onderneming worden toegelicht en de wijze waarop deze in de onderneming zijn ingebed en moet er verslag worden gedaan van de werking en naleving van de gedragscode. Dit staat in de herziene corporate governance code, die de Commissie Van Manen op 8 december jl. heeft gepubliceerd. Het centraal stellen van lange termijn waardecreatie en de introductie van cultuur als onderdeel van goede governance zijn de belangrijkste wijzigingen in vergelijking met de huidige versie van de code. Nieuw in de code is verder de verplichting om in het remuneratierapport verslag te doen van de beloningsverhoudingen binnen de onderneming en de eventuele wijzigingen daarin ten opzichte van het voorgaande boekjaar. Verder moet de RvC bij het vaststellen van de bestuurdersbeloning de visie van de bestuurder betrekken. “Van de bestuurder wordt verwacht dat vanuit een breed perspectief naar de eigen beloning wordt gekeken”, aldus de Commissie. De Commissie is teruggekomen van haar eerder voorstel om toe te staan dat commissarissen (mede) in aandelen worden beloond. De Commissie kreeg op dit voorstel veel kritiek; ook van de kant van Eumedion. De herziene code verscherpt het risicomanagement van beursgenoteerde

ondernemingen, door de bepalingen over de interne auditfunctie uit te breiden en te verzwaren. Verder dient het bestuur voortaan in zijn verslag te verklaren en te onderbouwen dat alle materiële risico’s en onzekerheden die relevant zijn voor de continuïteit van de onderneming in het bestuursverslag zijn vermeld. De nieuwe code treedt per boekjaar 2017 in werking. Het kabinet moet de herziene code nog wel aanwijzen als officieel na te leven gedragscode voor beursgenoteerde ondernemingen. Eumedion heeft in haar eerste reactie op de herziene code het kabinet opgeroepen om dit in 2017 te doen. De Monitoring Commissie heeft verder op 23 december het monitoring rapport over de naleving van de code door beursgenoteerde ondernemingen over boekjaar 2015 gepubliceerd. Hieruit blijkt dat de naleving onverminderd op een hoog niveau ligt. Wel constateert de Commissie dat de bepaling over het publiceren van het beleid inzake bilaterale contacten met aandeelhouders tot de vaakst door kleinere beursgenoteerde ondernemingen niet-nageleefde bepalingen behoort. De Commissie noemt dit een “aandachtspunt” voor de desbetreffende ondernemingen.

- **Alle rechten van aandeelhouders van een bank of beleggingsonderneming vervallen in een ‘afwikkelingsfase’**

Alle rechten van aandeelhouders van een bank of beleggingsonderneming vervallen op het moment dat – kort gezegd – de desbetreffende financiële onderneming zonder interventie van De Nederlandsche Bank (DNB) of Europese Centrale Bank (ECB) failliet zou gaan. In een dergelijke afwikkelingsfase worden alle procedurele voorschriften die voortvloeien uit de richtlijn aandeelhoudersrechten buiten toepassing verklaard. Dit staat in een wetsvoorstel dat minister Dijsselbloem (Financiën) op 20 december jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In de Wet financieel toezicht is nu al geregeld dat in de afwikkelingsfase bepaalde aandeelhoudersrechten niet gelden, bijvoorbeeld de aandeelhoudersgoedkeuring van de verkoop van de gehele onderneming. Deze specifieke wettelijke bepaling wil het kabinet nu vervangen door de algemene bepaling dat besluiten in de afwikkelingsfase niet onderworpen zijn aan enig wettelijk

kennisgevingsvereiste of procedureel voorschrift. Dat betekent concreet dat aandeelhouders van een bank of beleggingsonderneming die vrijwel failliet is bijvoorbeeld geen stemrecht hebben, niet het recht hebben de AVA bij te wonen en ook geen onderwerpen voor de AVA kunnen aandragen. De uitgifte van nieuwe aandelen is in die situatie ook niet onderworpen aan de goedkeuring van de AVA. Het wetsvoorstel zal binnenkort door de Tweede Kamer in behandeling worden genomen.

- **Accountant moet duurzaamheidsinformatie toch inhoudelijk toetsen**

De accountant zal toch moeten nagaan of er materiële onjuistheden zitten in de door de beursgenoteerde ondernemingen gepubliceerde niet-financiële duurzaamheidsinformatie. Minister Van der Steur (Veiligheid en Justitie) heeft op aandrang van de Tweede Kamerfracties PvdA en D66 de eerder voorgestelde, lichte 'aanwezigheidstoets' vervangen door een meer inhoudelijk onderzoek door de accountant in overeenstemming met zijn onderzoek van de overige onderdelen van het bestuursverslag. Dit blijkt uit het op 16 december jl. vastgestelde verslag van een schriftelijk overleg van de Tweede Kamer over het ontwerpbesluit betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie. Het definitieve besluit is vervolgens door de minister vastgesteld. Op grond van dit besluit zullen alle ondernemingen met meer dan 500 werknemers vanaf boekjaar 2017 jaarlijks in hun bestuursverslag hun sociaal, mensenrechten-, anti-corruptie-, milieu- en diversiteitsbeleid uiteen moeten zetten. Ook worden zij verplicht de resultaten en de risico's van dit beleid te beschrijven. Indien een onderneming geen beleid heeft ontwikkeld ten aanzien van de hiervoor genoemde terreinen, moet zij hierover uitleg verschaffen.

- **Minister Van der Steur: wetsvoorstel 'pre-pack' leidt tot versterking positie schuldeisers en werknemers**

Het wetsvoorstel 'pre-pack' leidt tot een versterking van de positie van de schuldeisers en van de werknemers. Dit schrijft minister Van der Steur (Veiligheid en Justitie) in zijn op 21 december jl. bij de Eerste Kamer ingediende memorie van

antwoord bij het voorstel voor de zogenoemde 'Wet continuïteit ondernemingen I'. Het wetsvoorstel heeft tot doel een snelle doorstart mogelijk te maken van een onderneming die in een nakende faillissementssituatie zit. Het moet daarom voor een rechter mogelijk zijn om in de aanloop naar een vermoedelijk faillissement alvast een beoogd curator aan te wijzen die een doorstart van gezonde onderdelen sneller kan laten plaatsvinden (de zogeheten 'pre-pack'). De 'pre-pack' kan worden beschouwd als een (concept) activa-overeenkomst die voorafgaande aan het uitspreken van het faillissement is voorbereid en direct of kort na de datum van het faillissement door de benoemde curator kan worden gesloten en uitgevoerd. De koper van de activa kan de activiteiten van de gefailleerde onderneming vervolgens direct na faillissement voortzetten. In de memorie van antwoord wijst de minister erop dat een voorwaarde voor de aanwijzing van een beoogd curator is dat er gedurende de stille voorbereidingsfase voldoende middelen aanwezig zijn om de lopende betalingsverplichtingen die in die fase opeisbaar worden en nieuwe schulden die in die fase ontstaan te kunnen voldoen. Bovendien moet in beginsel de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging bij de stille voorbereidingsfase worden betrokken. De minister wijst er voorts op dat ondernemingen via de statuten of andere rechtsgeldige reglementen zelf mogen bepalen dat en op welke wijze de aandeelhouders worden betrokken bij de stille voorbereiding van een faillissement. De Eerste Kamer zal op 17 januari 2017 beslissen of het wetsvoorstel nu voldoende is besproken en zij kan overgaan tot stemming.

- **Tweede Kamer heeft nog veel vragen bij implementatiewetsvoorstel 'MiFID II'**

De Tweede Kamer heeft nog veel vragen bij het implementatiewetsvoorstel inzake de Europese richtlijn inzake markten voor financiële instrumenten 2014 ('MiFID II'). Dit blijkt uit het op 2 december jl. vastgestelde verslag van de Tweede Kamer bij dit wetsvoorstel. Zo willen verschillende Tweede Kamerfracties duidelijkheid over het aantal commissariaten dat een niet-

uitvoerende bestuurder van een significante beleggingsonderneming of van een marktexploitant mag bekleden. Daarnaast wil de Kamer meer helderheid over de voorwaarden waaronder de Autoriteit Financiële Markten (AFM) gebruik mag maken van haar bevoegdheid om toe te staan dat een bestuurslid een extra niet-uitvoerende bestuursfunctie mag vervullen. De D66-Kamerfractie vraagt zich af waarom de verordening kapitaalvereisten integraal van toepassing wordt verklaard op beheerders die bepaalde nevendiensten verrichten. Het is de verwachting dat de Minister van Financiën begin 2017 de nota naar aanleiding van het verslag naar de Tweede Kamer kan sturen.

Nieuws uit Brussel

- **Europese instituties bereiken akkoord over definitieve tekst herziene aandeelhoudersrichtlijn**

De Europese Raad, het Europees Parlement (EP) en de Europese Commissie hebben na ruim 2½ jaar onderhandelen op 7 december jl. een voorlopig akkoord bereikt over de definitieve tekst van de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten. De herziene richtlijn heeft tot doel zekere corporate governance tekortkomingen bij de Europese beursgenoteerde ondernemingen weg te nemen. De individuele maatregelen uit het richtlijnvoorstel moeten onder andere zorgen voor een verbetering van het niveau en de kwaliteit van de 'engagement' tussen institutionele beleggers en de beursgenoteerde ondernemingen. De herziene richtlijn bevat daartoe een groot aantal nieuwe verplichtingen voor institutionele beleggers op het terrein van 'engagement' met beursgenoteerde ondernemingen en van mandaten die tussen 'asset owner' en 'asset manager' zijn overeengekomen. Ook bevat de herziene richtlijn een aantal nieuwe aandeelhoudersrechten: alle aandeelhouders van Europese beursgenoteerde ondernemingen kunnen straks stemmen over het te voeren beloningsbeleid voor bestuurders en over de uitvoering van dat beloningsbeleid. Dat laatste recht is in Nederland nieuw. Nu moet weliswaar het remuneratierapport als discussiepunt op de agenda van de AVA worden gezet, maar de AVA hoeft daarover niet te stemmen. Straks moet dat wel

gebeuren, althans bij de grote beursgenoteerde ondernemingen. Voor middelgrote en kleine ondernemingen geldt een uitzondering. De herziene richtlijn bevat tevens bepalingen om de werking van de 'stemketen' te verbeteren. Het is de verwachting dat de Europese Raad en het EP het voorlopige akkoord in het voorjaar van 2017 zullen bekrachtigen. De EU-lidstaten hebben vervolgens nog twee jaar de tijd om de richtlijn in hun nationale wet- en regelgeving om te zetten.

- **Europese instituties bereiken akkoord over definitieve tekst Prospectusverordening**

In de samenvatting van een prospectus mogen voortaan nog de maximaal vijftien belangrijkste risicofactoren worden genoemd. Dit staat in de tekst van de nieuwe Prospectusverordening waarover de Europese Raad, het EP en de Europese Commissie op 7 december jl. een voorlopig akkoord hebben bereikt. In het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie was nog een maximumaantal van vijf risicofactoren opgenomen. Dit aantal was door zowel de Europese Raad als het EP in hun voorstellen al opgerekt naar tien, maar het maximumaantal is dus uiteindelijk nog verder versoepeld. De Europese instituties vinden het ook niet nodig dat ondernemingen de risicofactoren moeten rangschikken naar 'hoog', 'gemiddeld' en 'laag' aan de hand van de kans dat de desbetreffende risicofactor zich voordoet en de impact hiervan. De Europese Commissie had een dergelijke rangschikking eerder wel voorgesteld. Wel is de Europese Commissie gemachtigd om gedelegeerde verordeningen op te stellen om de beursgenoteerde ondernemingen bij te staan om te bepalen welke risico's de belangrijkste zijn. Verder zal de Europese beurstoezichthouder ESMA richtsnoeren moeten opstellen om de externe, nationale toezichthouders te helpen bij hun beoordeling van de door de ondernemingen vermelde risicofactoren. Uit de definitieve tekst blijkt verder dat Europese instituties het voorstel van de Europese Commissie steunen om de vrijstelling van de prospectusplicht voor vervolgemissies 'op te rekken' van 10% naar 20% van het geplaatste kapitaal. Het is de verwachting dat de Europese Raad en het EP het

principeakkoord in het voorjaar van 2017 zullen bekrachtigen. De 'opgerekte' vrijstelling van vervolgemissies tot 20% van het geplaatste kapitaal geldt al vanaf het moment dat de tekst van de verordening in het Europese publicatieblad verschijnt. De andere in dit bericht genoemde bepalingen treden pas twee jaar na officiële publicatie van de verordening in werking.

- **ESMA: jaarrekening moet vanaf 2020 in uniform elektronisch format worden opgesteld**

Beursgenoteerde ondernemingen moeten vanaf 1 januari 2020 hun geconsolideerde jaarrekening op basis van 'Inline XBRL' opstellen. Dat heeft ESMA op 21 december jl. besloten. De verplichting vloeit voort uit de nieuwe Europese transparantierichtlijn waarin is bepaald dat alle beursgenoteerde ondernemingen hun jaarrekening vanaf 1 januari 2020 via een gestandaardiseerd format moeten opstellen. Na een uitgebreide consultatie heeft ESMA nu voor 'Inline XBRL' als jaarrekeningformat gekozen. 'Inline XBRL' is een variant van de eXtensible Business Reporting Language (XBRL), waarbij in een HTML-pagina een bepaalde XBRL-code wordt geplaatst. Hierdoor is de informatie zowel leesbaar voor mensen als voor computers. ESMA laat het aan de EU-lidstaten of ook de enkelvoudige jaarrekening op basis van 'Inline XBRL' moet worden opgesteld. ESMA zal in 2017 met een uitgewerkte technische standaarden voor gebruikmaking van 'Inline XBRL' komen.

Ondernemingsnieuws

- **Follow This zet opnieuw duurzaamheidsresolutie op agenda van AVA van Shell**

Op de agenda van de komende AVA van Royal Dutch Shell (23 mei 2017) zal opnieuw een 'duurzaamheidsresolutie' van Follow This staan. Dit heeft het collectief van Shell-aandeelhouders die het gas- en oliebedrijf sneller duurzaam wil maken op 22 december jl. bekend gemaakt. Follow This had ook voor de AVA van 2016 een aandeelhoudersvoorstel ingediend. Het destijds gedane voorstel om van Shell een duurzaam energiebedrijf te maken door de winsten uit de olie- en gasactiviteiten voortaan te investeren in duurzame energie werd echter met ruim 97% van de

uitgebrachte stemmen door de AVA verworpen. Follow This heeft nu een gematigder voorstel ingediend om meer aandeelhouders achter de resolutie te krijgen. Dit nieuwe voorstel roept Shell op om de leiding te nemen in de energietransitie door concrete doelen te formuleren voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Deze doelen moeten in lijn zijn met de centrale doelstelling van het klimaatakkoord van Parijs, namelijk de beperking van de temperatuurstijging op aarde tot ruim beneden de twee graden Celsius. Het 'groene aandeelhouderscollectief' vraagt Shell om niet alleen doelen te stellen voor de emissies van de eigen activiteiten, zoals de emissies van raffinaderijen en haar leveranciers, maar ook om verantwoordelijkheid te nemen voor de broeikasgassen die vrijkomen bij de verbranding van haar raffinageproducten en aardgas. Follow This wil tot slot dat Shell jaarlijks rapporteert over de voortgang in het bewerkstelligen van deze doelen. Om het voorstel aangenomen te krijgen is ten minste een ¾ meerderheid van de ter vergadering uitgebrachte stemmen nodig. Bij de publicatie van de AVA-agenda, in april 2017, zal het Shell-bestuur een reactie op de resolutie geven, alsmede een stemadvies voor de Shell-aandeelhouders.

Overige interessante zaken

- **G20/FSB-werkgroep publiceert conceptverslaggevingsstandaard inzake klimaatrisico's**

Op 14 december jl. heeft de G20/Financial Stability Board (FSB) Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) een consultatiedocument gepubliceerd over een raamwerk voor de verslaggeving over klimaatrisico's. Op dit moment is een groot aantal maatstaven beschikbaar voor de blootstelling van ondernemingen aan klimaatverandering, maar deze zijn onderling niet goed vergelijkbaar. De TCFD streeft ernaar om één algemeen geaccepteerde standaard te ontwikkelen voor de verslaggeving over de invloed van klimaatverandering op een onderneming. In de conceptstandaard vraagt de TCFD ondernemingen te rapporteren over of en hoe klimaatverandering in de governance, de strategie en het risicomanagement is

opgenomen en welke indicatoren en targets de ondernemingen gebruiken om de klimaatimpact te meten. Het consultatiedocument sluit goed aan op de Eumedion Speerpuntenbrief 2017. Die vraagt de beursgenoteerde ondernemingen onder andere te rapporteren over de impact van klimaatverandering op hun strategie en verdienmodel. Belanghebbenden hebben tot 12 februari 2017 de tijd om op het TCFD-consultatiedocument te reageren. Als gevolg van deze nog lopende consultatie heeft de Europese Commissie de publicatie uitgesteld van haar niet-bindende richtsnoeren inzake de methodologie voor de rapportage van niet-financiële (duurzaamheids)informatie. Het was de bedoeling deze op 6 december jl. te publiceren, maar dit is uitgesteld tot het voorjaar van 2017. De Europese Commissie kan dan nog de uitkomsten van de TCFD-consultatie meenemen in de finale richtsnoeren voor de verslaggeving over niet-financiële, duurzaamheidsinformatie. Grote ondernemingen zijn vanaf boekjaar 2017 verplicht om hierover te rapporteren (zie ook onder 'Nieuws uit Den Haag').

- **NBA publiceert definitieve handreiking voor accountants om corruptierisico's te onderkennen**

Een accountant dient alert te zijn op corruptierisico's bij de controlecliënt. Hij wordt geacht corruptierisico's te identificeren, waarbij onder meer aandacht moet worden besteed aan de geografische plaats waar de bedrijfsactiviteiten worden verricht, de cultuur van de sector en de cliënt, de transparantie waarmee zaken worden gedaan en de mogelijkheid om geldstromen te kunnen volgen van de bron tot de finale begunstigde. In een door de accountantsberoepsorganisatie NBA op 22 december jl. vastgestelde handreiking worden deze 'opletpunten' nader uitgewerkt. De handreiking moet de accountant aanknopingspunten bieden om corruptierisico's te onderkennen in de risicoanalyse en planningsfase van jaarrekeningcontrole en om invulling te geven aan verdere daaruit voortvloeiende noodzakelijk geachte controlewerkzaamheden. Zo zal de accountant inzicht moeten krijgen in de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersing van de cliënt ten aanzien

van corruptierisico's, gedetailleerde controle-informatie moeten verkrijgen op basis van gegevensgerichte controlewerkzaamheden en schriftelijke bevestigingen opvragen. De handreiking bevat verder guidance voor het geval er concrete aanwijzingen voor corruptie bestaan en er op basis daarvan aanvullende werkzaamheden noodzakelijk zijn om de aard en de omvang van de mogelijke corruptie vast te stellen.